

Nettverk i begynneropplæring

Samling 3

19. april

Olaug L. Svingen & Iris Hansson Myran

Samling 19. april

Sted: Kultursalen i Rennebuhallen på Berkåk

Innhold på tredje samling:

- Tilpasset opplæring
- Utvikling av regnestrategier
- Stillasbygging
- Litteratur som ramme for skriving og matematikk
- Erfaringsutveksling

Skriv til bildet:

Hvorfor skal
mannen klatre
over gjerdet?
Skriv og fargelegg.

Dersom elevene skal skrive til bilder, så bør de være en del av en helhetlig skriveprosess eller en del av læringsaktivitet. Å skrive til et bilde kan også fungere som en småskrivingsoppgave/tenkeskriving hvor bildet gir både mening og rom for kreativ skrijving

Hva tenker du?

- Hvilke egenskaper kjennetegner elever som du anser som flinke i matematikk?

www.menti.com

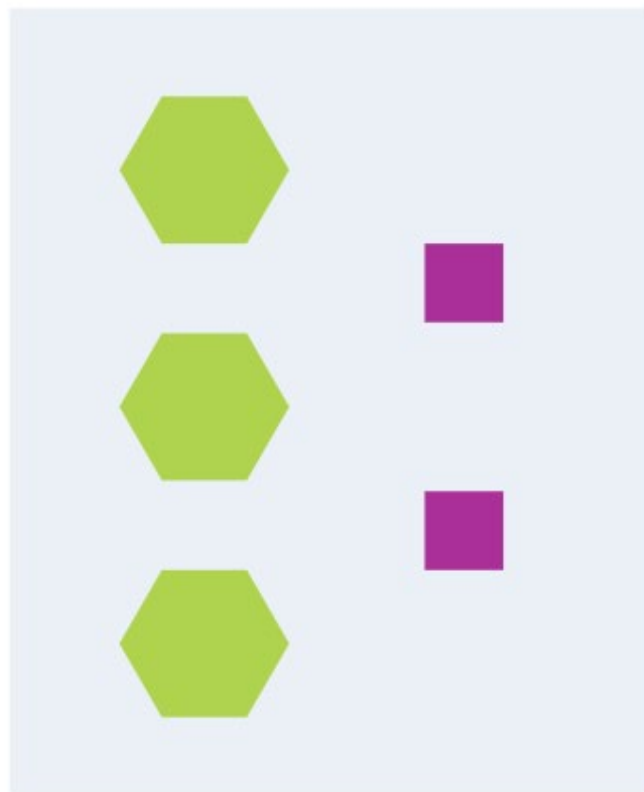
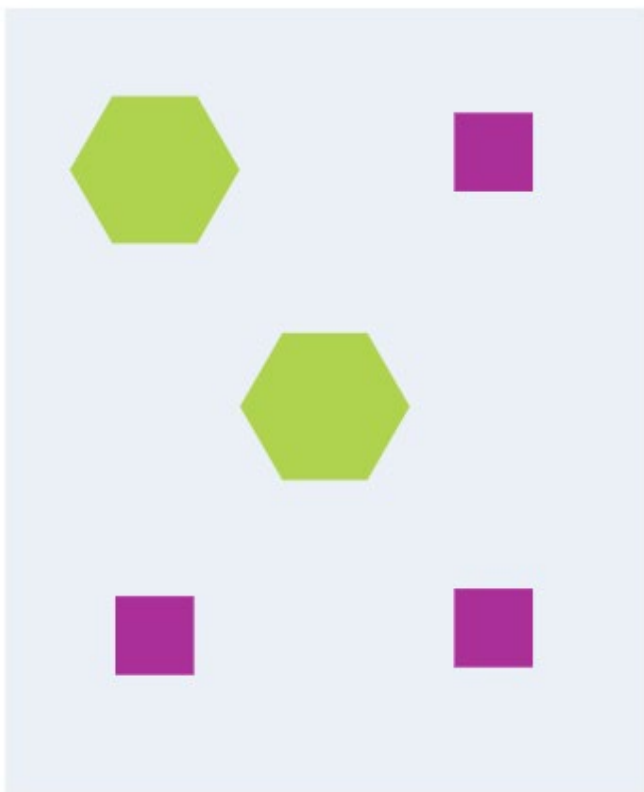
Kode: 2508 0799

Hva er likt og hva er forskjellig?

Prinsipper for god undervisning

Elevene som meningsskapere

Deltakelse og likeverdig tilgang

Tydelige læringsmål

Kunnskap om eleven som lærende

Deltakelse og likeverdig tilgang

Elever og matematikk – myte 1

- Noen barn er født med et talent for matematikk og andre er ikke.
- Alle elever har mulighet til å lære matematikk. Kunnskap er basert på erfaring og bygger på redskaper og ressurser som er gjort tilgjengelige for elevene.

Cathery Yeh, 2021

Elever og matematikk – myte 2

- Vi må finne ut hva som er elevene sitt problem, fikse, kurere og fjerne problemet
- Ulikheter mellom mennesker er naturlig og verdifullt. Vi må identifisere og «fikse» barrierer/hindringer i læringsmiljøet slik at barn/elever blir anerkjent som kompetente

Cathery Yeh, 2021

Universell utforming?

Likhet

Rettferdighet

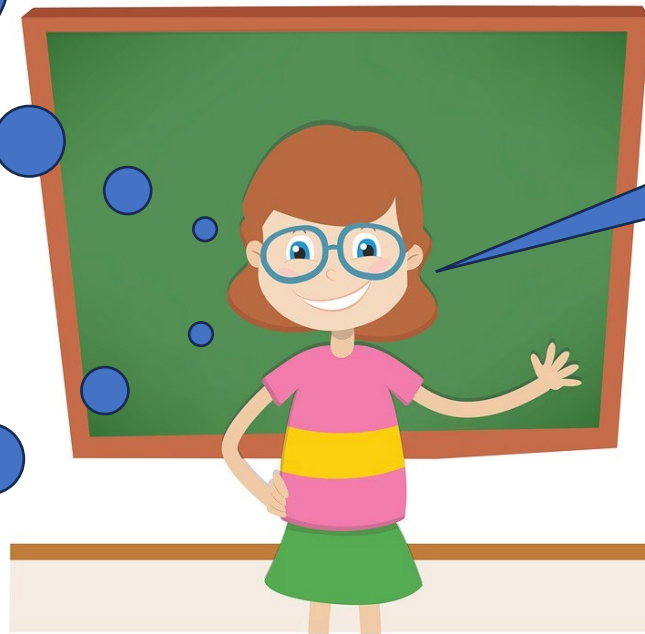
Tilgjengelighet

Cathery Yeh, 2021

Pedagogisk dømmekraft

1. Kari følger ikke med og hun må kobles på

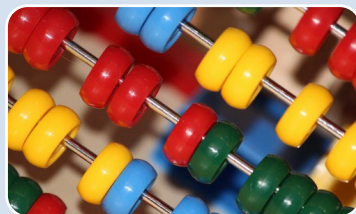
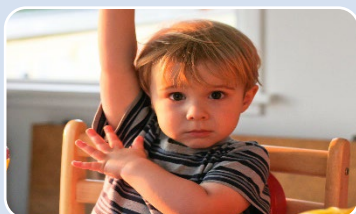

Kari, hva tenker du?

2. Jeg vil at flere skal
elever skal
delta i
samtalen

1. Elevsyn
2. Læringsyn
3. Fagsyn

Identifisere barrierer/hindringer

Mål

- Er barrierer knyttet til hva slags matematikk vi legger vekt på?

Vektlegger metode, regler og algoritmer

Snevert syn på matematikk

Metode

- Er barrierer knyttet til **hvordan** vi legger til rette for matematiske erfaringer?
- Er barrierer relatert til hvordan vi underviser?

Lav elevdeltakelse

Mengdetrening på drilloppgaver

Representasjoner

- Er barrierer relatert til hva vi tilbyr barna/elevne å bruke?
- Er barrierer knyttet til hvor tilgjengelig materiell er?

«Barnslig» med konkrete

Kun symboler og regne i boka

Vurdering

- Er barrierer knyttet til hvilke tilbakemeldinger vi gir?

Intetsigende tilbakemeldinger

Hva vi gir tilbakemelding

Cathery Yeh, 2021

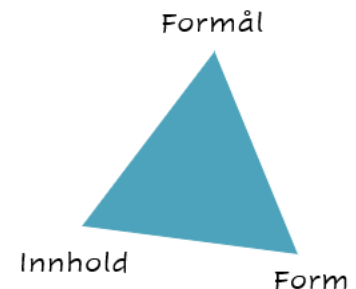

Prinsipper for god skriveopplæring

- Skrive **mye i alle fag på fagenes premisser**, og bruke skriving i kunnskapstilegnelsen
- Gi elevene **strategier** de kan ta i bruk når de skriver
- Gi rammer som **støtte** for elevenes skriving
- Bruke **vurdering for læring** for å fremme elevenes skriveutvikling
- Skape **et klasserom der en diskuterer tekst og skriving**

(Kringstad og Kvithyld, 2013)

En funksjonell tilnærming til skriving (meningsfull skriveopplæring).

*Hvordan stemmer det
du så i filmen med
egen praksis?*

*Hvordan organiserer
du klasserommet får å
tilpasse til
læringsaktivitetene?*

<https://sprakloyper.uis.no/begynneropplaering/skriving-i-begynnaropplaeringa/film-byggestillas-rundt-elevane-si-skriving>

FUS!

Funksjonell skriving i de første skoleårene

Iris Hansson Myran (Skrivesenteret, NTNU) og Anne Kathrine Hundal (Nord universitet)

"Så lenge han skriver, tenker jeg, det er det viktigste"

Læreres støtte i begynneropplæring i skriving

Bakgrunn:

I FUS-prosjektet ble **tid** sett på som en av de største utfordringene i skriveopplæringa.

Forskningsspørsmål: *Hva kjennetegner den støtten lærere gir elevene mens de skriver, og hvilket formål har den støtten som gis?*

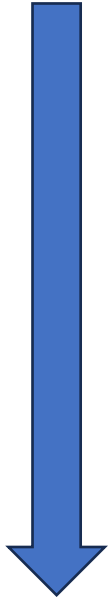
Data:

- Videodata fra tre ulike skriveøkter
- Intervju med to lærere
- Feltnotater fra 31 skriveøkter

Den viktigste funksjonen til skrivestøtten er å skape skriveengasjement, mestring og et godt skrivemiljø. Lærerne stiller mange spørsmål, og uspesifikk ros fungerer som verbale “klapp på skuldra”, og hvor hovedformålet å opprettholde skriving og skape mestringstro.

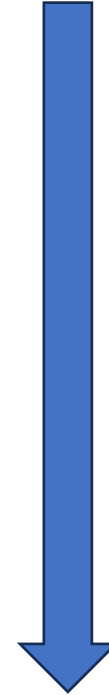
Siri rekker totalt 85 ulike møtepunkter i løpet av ei økt som varer i 35 minutter.

(19 elever)

Lite tid til hver elev
(oppretholder arbeidet)

Tina veileder en gruppe med fire elever.

Tilpasset veiledning til hver elev
(mer tid)

Eksempel på støtte i helklasse

«Jeg vet ikke hva jeg skal skrive!»

« (...) Stig vet *hva* han vil skrive om, men han er usikker på *hvordan* han skal skrive, fordi han på dette tidspunktet ikke har automatisert bokstavkunnskap. Han har behov for mye støtte, men under individuell skriving i helklasse bruker Tina det meste av tiden på de elevene som krever oppmerksomheten hennes».

Hvordan unngå at det er de som roper høyest som får støtte?

«I løpet av skriveøkta søker Stig støtte totalt 30 ganger, men det er kun på slutten av økta han får et reelt tilbud om hjelp. Gjennom en direkte *instruksjon* ber Tina han da om å skrive av ordet *vann*, som står på den andre siden av arket hans. Deretter kopierer Stig bokstav for bokstav, før han så viser læreren ordet han har skrevet».

Det kjentes ut som
stein, men det var ris.

Hvor vil dere
plassere avskrift?

DET KJENTES UT
SOM STEIN MEN
DET VAR RIS.

Hjelp

Lav elevdeltagelse

Støtte på lavt nivå

Stillasbygging

Høy grad av elevdeltagelse

Støtte på høyt nivå

«Skriveveiledning i mindre grupper kan være en veiledningsform som kan bidra til tilpasset støtte. Bruk av slik veiledning krever imidlertid at læreren har planlagt tilpassede og meningsfulle aktiviteter for de andre elevene – som venter på å få veiledning, eller som allerede har fått skrive støtte».

I liten gruppe for Stig støtte og mestrer å skrive sammenhengende tekst.

Veiledet læring i praksis

Skrivedag - kosedyret mitt

Stasjoner:

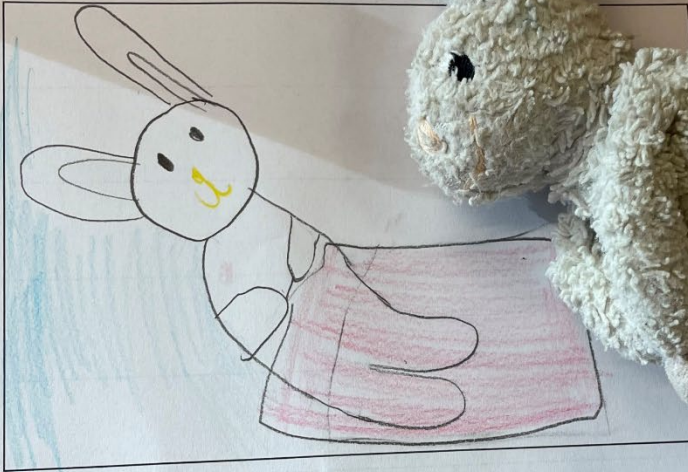
- Leke med bamsene eller spinn hjulet
- Tegnestasjon
- Skrivestasjon
- Gjør ferdig stasjon
- Skrive rare setninger (trekk lapper fra boks 1, 2, 3)

Kosem

Valg etter at tegninga var ferdig:

- Koseboka
- Påskehare

Handwritten text on a worksheet:

Handwritten text: Jeg L...
kose meg
Lige i senga
TIL

Handwritten text: Jeg liker den av
Mamma
mine.

Handwritten text: Kos meg
BL med
Ting.

Bokstavlydhjelper

A a	B b	C c	D d	E e	F f	G g	H h
I i	J j	K k	L l	M m	N n	O o	P p
Q q	R r	S s	T t	U u	V v	W w	X x
Y y	Z z	Æ æ	Ø ø	Å å	Sammensatte lyder kj nk sk sj kj kj stoppet st et eg du		

NTNU

Kosen

Bamsen min
kosen. Jeg L...

Ulike rammer for skriving.

Lærer støtte

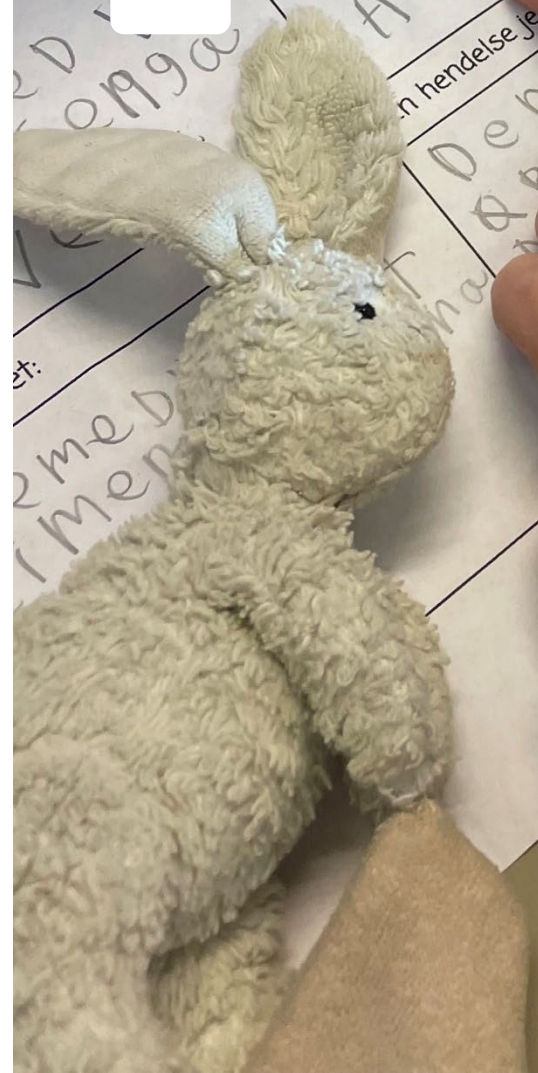
Hvordan jeg fikk navnet mitt:

Det fant på
mamma og
pappa. Den
heter kosen

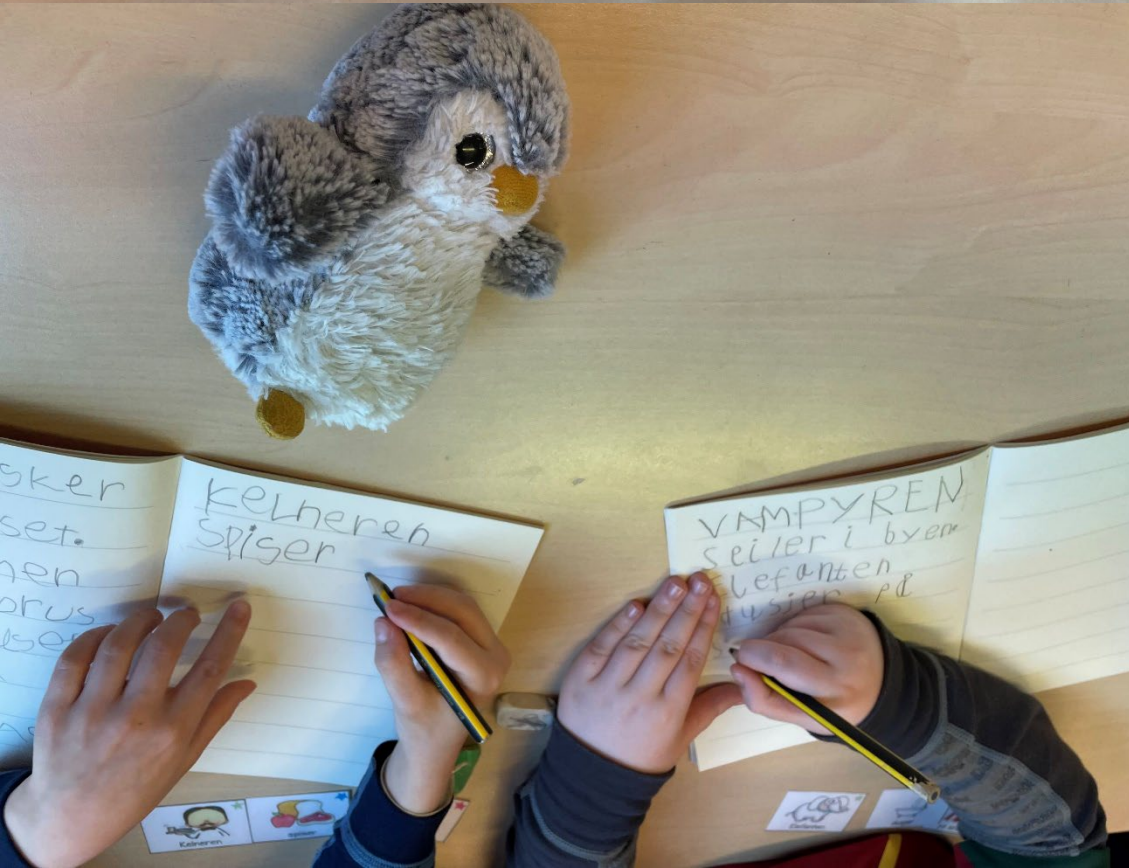
Den hendelse jeg
vært med på:

Den 14. februar mistet
gjen
ten
e park
N

Jeg fikk den av
mami mamas
venine. Den ble
av en kos
Den er en
DPh er
Lk se
erL
Fa
pa

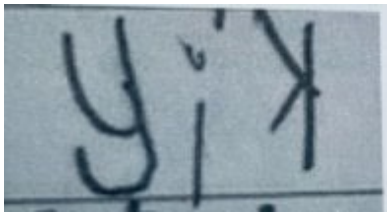
Formålet med
tidlig tilgang på
alle bokstavene
er at elevene
skal få bruke
bokstavene i
meningsfulle
lese- og
skriveaktiviteter
!

Lærer de små,
men får skrive
versaler fram til
minuskulene er
innlært.

Har dere tatt en titt på bokstavplakatene i klasserommet?

Bokstavlydhjelper

A a	B b	C c	D d	E e	F f	G g	H h
I i	J j	K k	L l	M m	N n	O o	P p
Q q	R r	S s	T t	U u	V v	W w	X x
Y y	Z z	Æ æ	Ø ø	Å å	SAMMENSATTE LYDER hj hv gj ng skj kj sj DIFTONGER ai ei øy au		

D dinosaur

d

Øve

P248

S

Hva står det her?

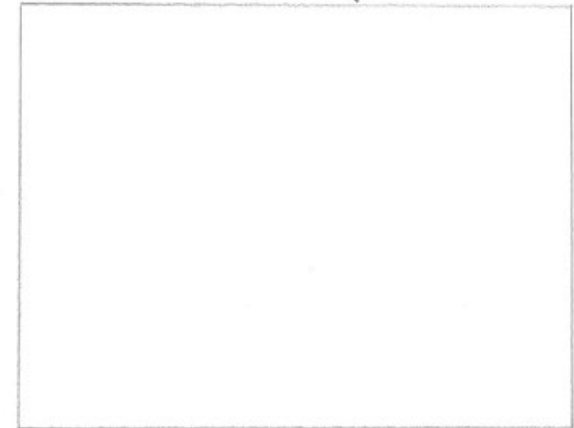
i

is

Tegn

Hvordan er det å tilegne seg et skriftspråk?

Bokstavlydhjelper

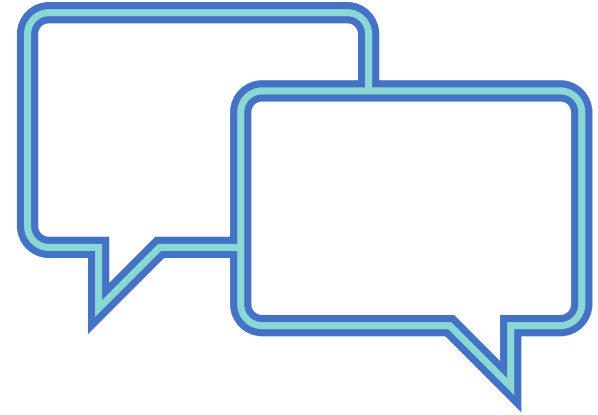
Bruk *bokstavlydhjelperen* som støtte for å skrive:

Våren er fin

Illustrasjonene kan vise deg vei til rett bokstav.

Samtale

- Hvordan opplevde dere dette arbeidet?
- Hva var krevende?
- Hva var lett?
- Hvordan bruker dere *bokstavlydhjelperen*?

Bokstavlydhjelper

A a	B b	C c	D d	E e	F f	G g	H h
I i	J j	K k	L l	M m	N n	O o	P p
Q q	R r	S s	T t	U u	V v	W w	X x
Y y	Z z	Æ æ	Ø ø	Å å	SAMMENSATTE LYDER hj hv gj ng skj kj sj DIFTONGER ai ei øy au		

NTNU | Skrivecentret

- *Hvor meningsfullt og læringsrikt er det å lage bokstaver i plastelina og med silkepapir?*
- *Bokstavene er språkets byggesteiner og elevene bør få bruke dem i meningsfulle lese- og skriveaktiviteter!*

Matematikk

Salg!

Ordinær pris: kr 150,-
Nå: 20 %

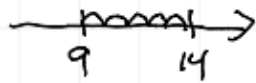

Strategiobservasjon

- Hvordan vil dine elever løse oppgaven $5 + 9$?

(A)

TELLESTRATEGIER

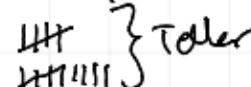
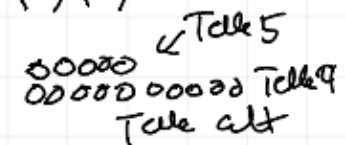
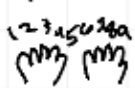
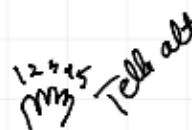
Vel det

(B)

TALLFAKTA

(C)

DIREKTE
MODELLERING

(D)

$\leftarrow +1$
 $9+5 \rightarrow 10+4$

$5+9 \rightarrow 5+5+4 \rightarrow (5+5)+4$

$9+5 \rightarrow 10+5-1$

AVLEDET TALLFAKTA

Barns utvikling av regnestrategier

- Direkte modellering
- Tellestrategier
- Avledet tallfakta/effektive regnestrategier
- Tallfakta

Strategifilmer:

<https://www.matematikk-senteret.no/kompetanseutvikling/matematikkvansker-og-tilpasset-oppl%C3%A6ring/modul-2-observere-elevenes-strategier>

(Filmene finnes under B – Samarbeid)

Magnus 5 · 7

Ragnar 5 + 9

Magnus 16 - 7

Ragnar 16 - 7

Magnus «Anne har 13 drops»

Hva har dere lagt merke til?

- Sett eksempler på direkte modellering, tellestrategier og avledet tallfakta
- Overgangen mellom de ulike utviklingstrinnene er ikke tydelig definert
- Hvor eleven er på vei
- Hva eleven kan/forstår
- Ulike regnestykker påvirker bruk av strategier
- Representasjoner påvirker bruk av strategier

16 - 7

Hvordan vil elever løse denne oppgaven om de:

- bruker direkte modellering?
- bruker tellestrategier?
- bruker avledet tallfakta?

Hvilke strategier vil de bruke, hvis de løser oppgaven med tallinja?

Litteratur som ramme for skrivning

Modelltekster som utgangspunkt for samtale om tekst

Fuglejentene

En gang for lenge siden lå det et lite rødt tømmerhus bak en stor skog. I dette huset bodde det en familie med fem barn. Den eldste het Sigvart og han var åtte år. Den nest eldste het Berte, og hun var seks år. Så var det Siri som var fire, og Nils som var to og veslebarnt som ikke var noen år, men bare noen måneder gammel.

Berte og Siri hadde ønsket seg så veldig at de kunne bli til fugler. Gårdsgutten som jobba på gården hadde fortalt dem at hvis de greide å sitte oppi i det store lønnetreet tre torsdagsnetter på rad, og så drikke tre duggråper fra tre marikåpeblad, så ville de få ønsket sitt oppfylt.

Men det var veldig vanskelig, for ikke en eneste natt hadde de greid å sitte i treet. Den første torsdagsnatta begynte det å regne, og da var det jo helt umulig. Torsdagen etterpå, fikk Siri vondt i beinet og frøs. *Kra, kra*, sa Berte, for de var kråker på liksom. *Slå litt med vingene, så blir du nok varm*, Siri! *Kra, kra*, sa Siri også. Hun slo med de fjærløse vingene, men syntes ikke kråker hadde det så veldig moro om natten akkurat. *Du Berte*, sa hun om en stund. Men Berte svarte ikke, for det gjør ikke kråker. *Hva er det kråker spiser*, Berte, sa Siri. *Uff, de spiser det de finner på dynga og døde mus og sånn*, sa Berte. *Æsj*, sa Siri. Det ble mindre og mindre hyggelig å være kråke.

Så begynte det å bli mørkt. Alle småfuglene hadde gjemt seg. Da hørte de to kråkene en uhyggelig stemme som lo. *Huuuuuu ha ha*, sa det, og det var akkurat som om det trillet isklumper nedover ryggen til både Siri og Berte. Siri skrek. Huttetu, det var visst bare ugla, og det hørtes ut som om den var like ved. *Ugla ser i mørket*, og den kan ta kråka i nakken og drepe henne, for det hadde Sigvart sagt.

Da, hører de mamma rope: *Siri og Berte kom inn!* Og plutselig så var det ikke så stas å være kråker lenger, men bare to små jenter som kunne komme inn for å få varm grøt med melk til kveldsmat.

Kirsten [Langbo](#)

Ta i bruk konkrete skriverammer som støttestrukturer (skjema, startsetninger)

Skriveramme med setningsstartere

Det er i dag mye diskusjon om:

De som er enige i dette mener at:

De hevder også at:

Et annet argument de bruker er at:

I motsetning mener andre at:

Innledning:

Jeg vil ha utelønn!
S gode grunner til og få utelønn.

Argument 1:

Jeg hjelper til
hjemme

Argument 2:

Jeg lærer meg
og håndtere
penge

Argument 3:

Jeg arbeider
hardt på skolen.

Bevis argument 1:

- går tur med Mvo (hund)
- ta ut søppel
- vasker
- tar ut/inn av oppvaskmaskinen
- rydder rommet
- vasker dusjen
- rydder stua
- støvsuger
- rydder gangen
- gir hund mat
- rister Miras dyne
- Henter post
- lagrer mat

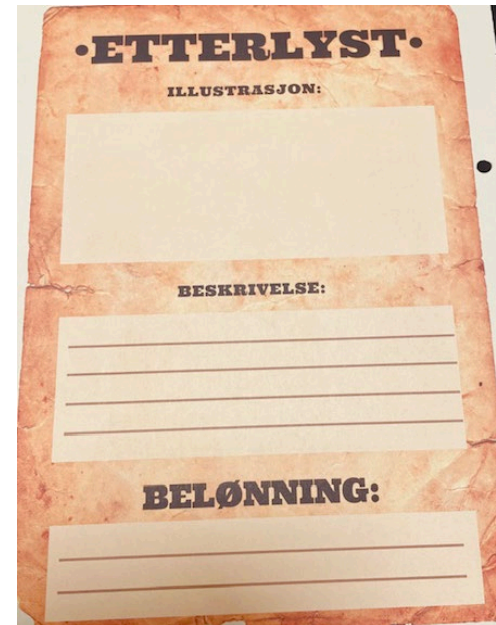
Bevis argument 2:

- lærer meg og spare.
- lærer hver mye av pengene jeg kan bruke hvis jeg vil ha igjen noe.
- jobbe fler og få dult
- lære og bruke dult til nyttige ting

Bevis argument 3:

- får gode karakterer.
- gjør alle lekseene.
- kan få meg bra utdanning
- lærer deg og jobbe bra på skolen
- etter som du jobber bedre får du med deg mere, og da lærer du mere også.
- samarbeide

Konklusjon: Nå er jeg ferdig, og dere har hørt mine grunner til utelønn. Jeg håper dere i hvertfall kan tenke over det.

Viktig at rammer ikke blir tvangstrøyer eller rene oppskrifter!

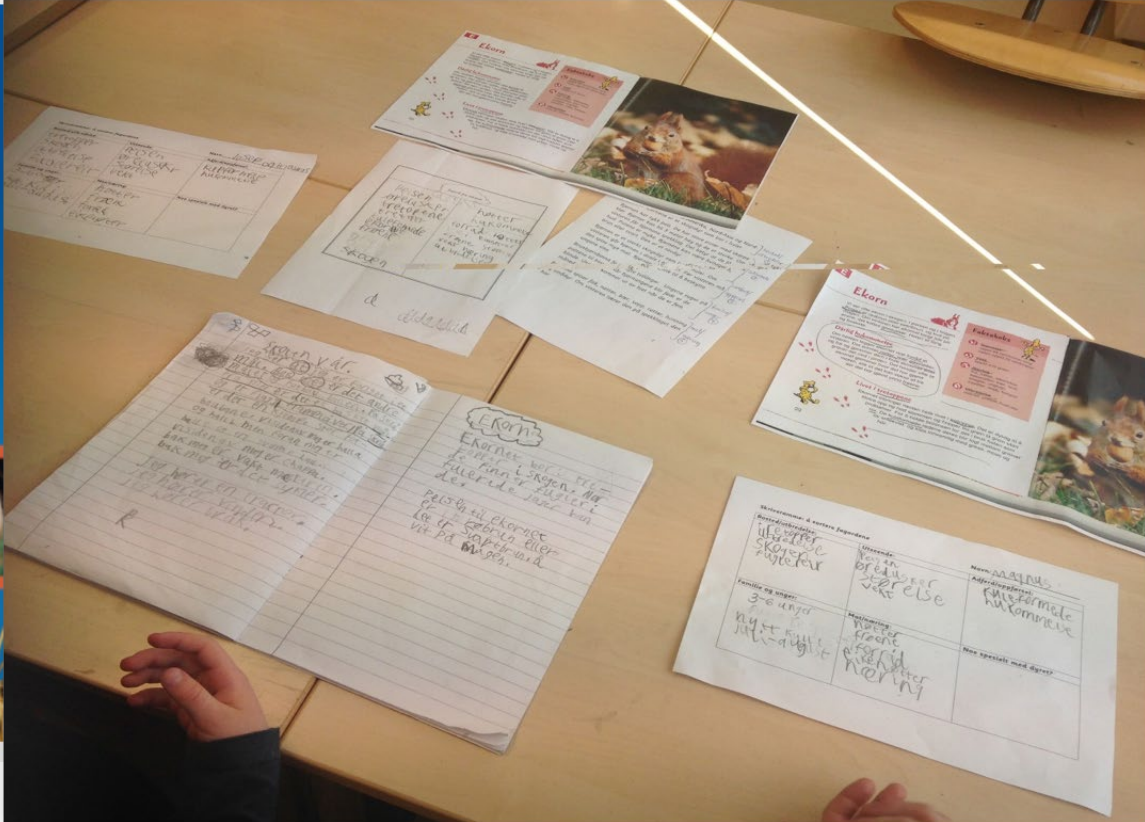
Dialog om tekst og skriving som ramme for skriving (veiledning)

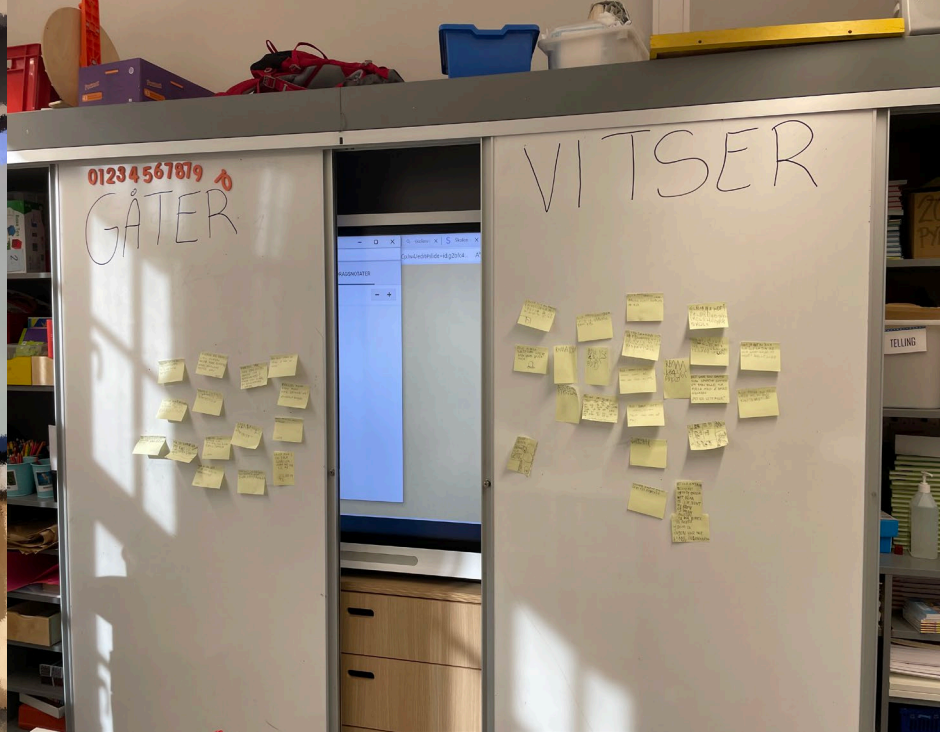
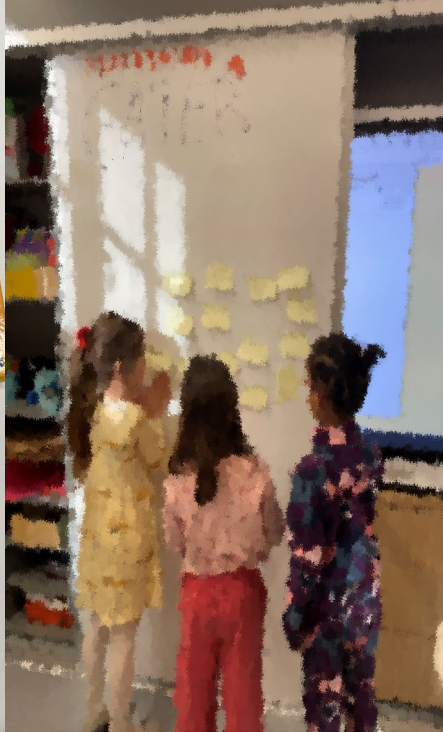
- Metaspråk om tekst og skriving (felles fagspråk)
- Ulike typer tekster bygges opp forskjellig (fortelling og argumenterende tekster)
- Støtte elevene underveis i skrivinga

Litteratur som emnehjelp

(å begge kunnskap om et emne for å ha noe å skrive om)

Tekst i kontekst (LK20-norsk)

Elevene skal lese tekster for å **oppleve, bli engasjert, undre seg, lære og få innsikt i andre menneskers tanker og livsbetingelser**. Norskfaget bygger på et utvidet tekstbegrep. Dette innebærer at elevene skal lese og oppleve tekster som kombinerer ulike uttrykksformer. De skal utforske og reflektere over skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk, på svensk og dansk, og i oversatte tekster fra samiske og andre språk. Tekstene skal knyttes både til kulturhistorisk kontekst og til elevenes egen samtid.

LK20 etter 2. trinn i norsk:

- **lytte til og samtale om skjønnlitteratur og sakprosa** på bokmål og nynorsk
- låne og lese bøker fra **biblioteket**
- **uttrykke tekstoplevelser** gjennom lek, sang, tegning, skriving og andre kreative aktiviteter
- lage tekster som **kombinerer skrift med bilder**
- **beskrive og fortelle muntlig og skriftlig**

LK20 etter 4. trinn i norsk:

- **lese og lytte til fortellinger, eventyr, sangtekster, faktabøker og andre tekster** på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samiske og andre språk, og samtale om hva tekstene betyr for eleven
- velge bøker **fra bibliotek** ut fra egne interesser og leseferdigheter
- **utforske og formidle tekster** gjennom samtale, skriving, lek, bevegelse og andre kreative uttrykk
- kombinere ulike uttrykksformer i **sammensatte tekster**
- **beskrive, fortelle** og argumentere muntlig og skriftlig og **bruke språket på kreative måter**

Litteratur som utgangspunkt for samtaler

Metaspråk om tekst og skiving (felles fagspråk)

Hvordan posisjonerer elever på 1. trinn seg som litterære lesere?

Sammendrag:

(...). Spørsmålet utforskes gjennom klassesamtaler rundt to utvalgte bildebøker med innlagte lesestopp, basert på teorier om hva det vil si å lese skjønnlitteratur, og da særlig Judith Langers teorier om forestillingsverdener.

Utdragene fra klassesamtalene viser at elevene er i stand til å posisjonere seg som litterære lesere og utforske tekster på en fagspesifikk måte.

<https://nordicliteracy.net/index.php/njlr/article/view/195>

Nordic Journal of Literacy Research

Peer-reviewed article

Leseopplæring i norskfagets begynneropplæring med fokus på fagspesifikk lesekompetanse

Anne Håland*, and Trude Hoel
Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning, Universitetet i Stavanger, Norge

Abstract

Distinksjonen knyttet til generell og fagspesifikk lese- og skriveopplæring i fagene har fått fornyet interesse både i norsk og internasjonal sammenheng. Denne artikkelen diskuterer hva dette betyr i norskfagets begynneropplæring, og søker med dette å supplere litteraturen som finnes om lesing av skjønnlitteratur. Vi stiller spørsmålet: Hvordan posisjonerer elever på 1. trinn seg som litterære lesere? Spørsmålet utforskes gjennom klassesamtaler rundt to utvalgte bildebøker med innlagte lesestopp, basert på teorier om hva det vil si å lese skjønnlitteratur, og da særlig Judith Langers teorier (2005) om forestillingsverdener. Utdragene fra klassesamtalene viser at elevene er i stand til å posisjonere seg som litterære lesere og utforske tekster på en fagspesifikk måte.

Nøkkelord: Fagspesifikk leseopplæring; fagovergrepene leseopplæring; forestillingsverdener; klassesamtaler; skjønnlitteratur; begynneropplæring

Abstract

There has been a renewed interest in the distinction between content area literacy and disciplinary literacy concerning reading and writing instruction within school subjects, both in Norway and internationally. This article discusses the implications for early instruction in Norwegian language learning and seeks to supplement the current literature concerning fiction reading. We ask the question: How do first grade students position themselves as readers of literature? This question is explored through classroom discussions regarding two selected picture books, with planned reading stops, based on theories on what literature reading involves, in particular Judith Langer's (2005) theories on environment. Our excerpts from classroom discussions display that the students are able to position themselves as literary readers and explore the texts in a discipline specific manner.

Keywords: Disciplinary literacy; content area literacy; environment building; classroom discussions; fictional literature; early literacy

Received: October 2015; Accepted: February 2016; Published: April 2016

*Correspondence to: Anne Håland, Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning, Universitetet i Stavanger, 4036 Stavanger, Norge. Email: anne.haland@uis.no

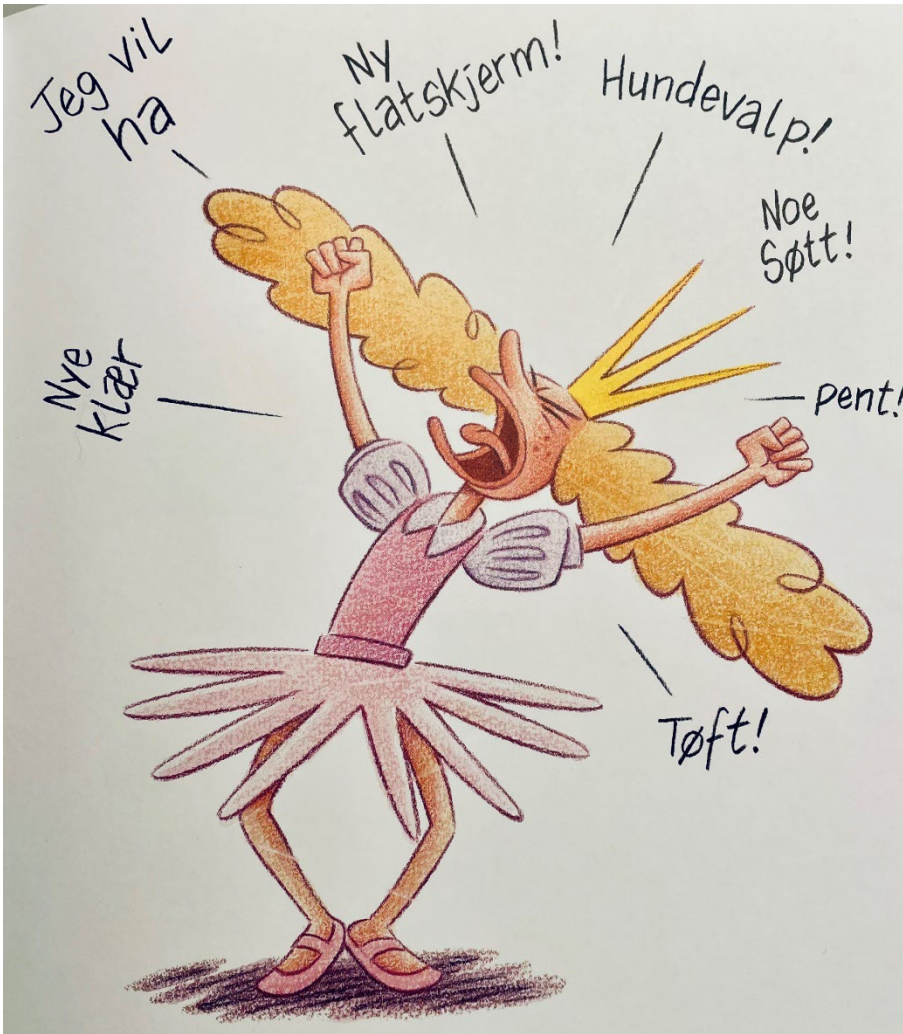
©2016 Anne Håland og Trude Hoel. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially, provided the original work is properly cited and states its license.
Citation: Anne Håland og Trude Hoel, "Leseopplæring i norskfagets begynneropplæring med fokus på fagspesifikk lesekompetanse," Nordic Journal of Literacy Research, Vol. 2, 2016, pp. 21-36. <http://dx.doi.org/10.17385/njlr.v2i1.195> 21

Karakterbeskrivelse

Skriveoppdrag:

Beskriv prinsessen:

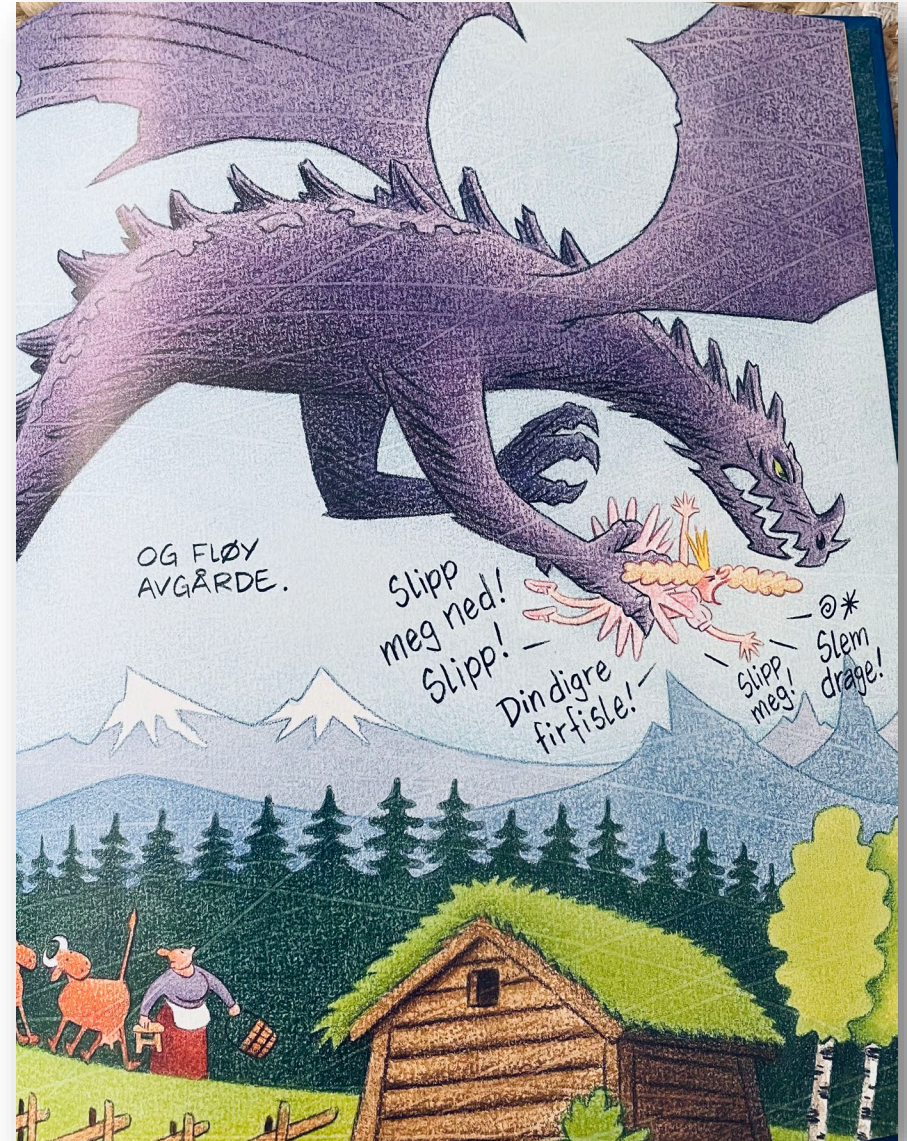
- *Hvordan ser hun ut?*
- *Hva gjør hun?*
- *Hva er hun opptatt av?*
- *Annet?*

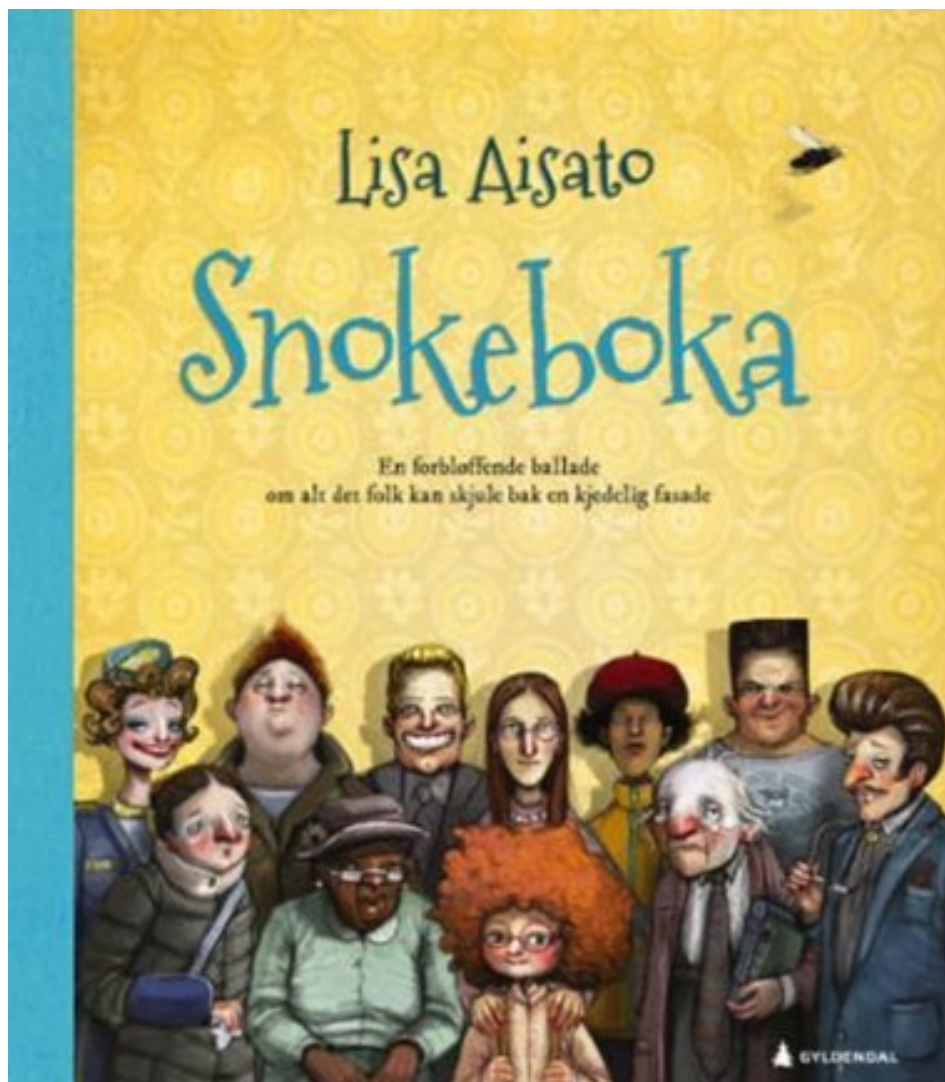

Lesestopp eller skrivestopp:

Hva tror du skjer etter at dragen flyr avsted med prinsessa?

Lek med språket

- rim
- karaktertrekk
- innhold

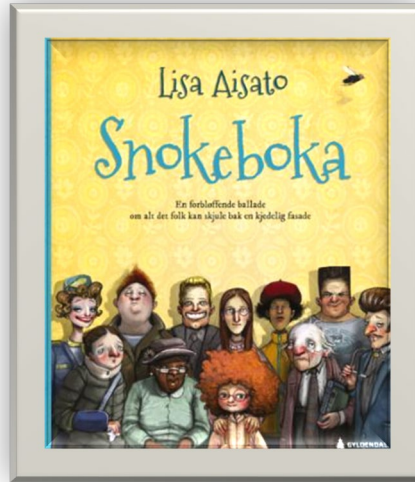

Når siste barn har
gått hjem,
kler Susann seg ut
som panda
og skuffer innpå
lørdagsgodis selv
om det er mandag.

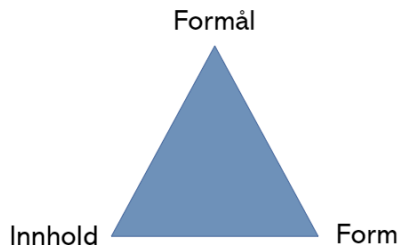
Proessen:

- Utforsk boka sammen
  - Snakk om forfatterhåndverket
- To og to samarbeider
  - Bli enig om en kjent person som dere vil skrive om (her er det naturlig å idemyldre sammen med elevene)
  - Hva er personens daglige virke?
  - Hva er personenes «hemmelighet»?

Kriterier:

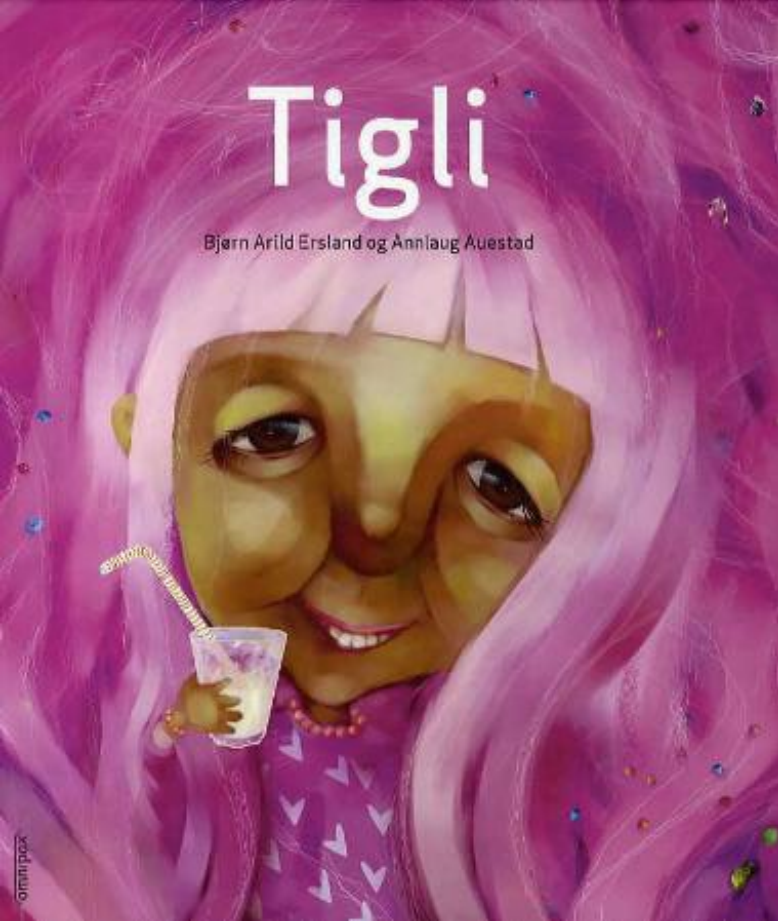
- Verset har to setninger, kan være fordelt over flere linjer
- Enderim
- Tegning av personens «fasade»
- Tegning av personens hemmelig liv

Formål: Lage klassens egen Snokebok

Innhold: En kjent person, daglig virke og en hemmelighet

Form: Skrive og tegne et sideoppslag i klassens Snokeboka etter inspirasjon fra modellteksten

Omtale fra forlaget

Tigli er en pike med sukkerspinn som hår og i håret vokser det tyggiskuler og skummbjørner og coladrops som faller ned når hun hopper på trampoline. Alle får smake av godteriet, og hele byen kommer for å sanke sjokolade og saltpastiller og de bærer også bort bøtter med rødbrus og kakao som renner i bekker ned fra Tiglis hår.

En dag dette brannmesteren ned i håret og forsvinner. Det ser ut til at det er bare Tigli som kan få han ut. Og når hun begynner å hoppe på trampolinen begynner ting å skje.

Hva tror dere skjer?

fikk et høyt
blis. Det klar
Brannmesteren
og Tiggeliv
og Tiggeliv

Hanna Myr
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv

Han ser et hus
inne i huset
det mye godt
Her vil jeg
for alltid

Tigli tar over
byen. Det kiler
i håret. Hun
klor seg
håret. Det
faller ned
godteri. Plutselig

Tigli die
glad fordi
det var så
vakkert
Tigli vet
ikke
brannmesteren
er

Hanna Myr

Brannmesteren
og Tiggeliv

Brannmesteren
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv

Brannmesteren
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv

Brannmesteren
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv

Brannmesteren
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv

Hanna Myr

Tigli

Brannmesteren
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv

Brannmesteren
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv

Brannmesteren
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv

Brannmesteren
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv

Brannmesteren
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv

Brannmesteren
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv
og Tiggeliv

Hanna Myr

Mannen druknet

Hanna Myr

Kaiga

Hanna Myr

Hanna Myr

Hanna Myr

Skriveoppdrag: *Beskriv drømmeisen din. Hvordan ser den ut? Hva smaker den?*

Klassebamsen får smake på drømmeisene.

Litterær samtale som emnehjelp til skriving.

Folkehelse og livsmestring:

.. skal bidra til at elevene lærer å handtere medgang og motgang, og personlige og praktiske utfordringer på en best mulig måte.

“Til deg”, sa Bjørn og ga henne
en liten papirhatt.

“Den er magisk.”

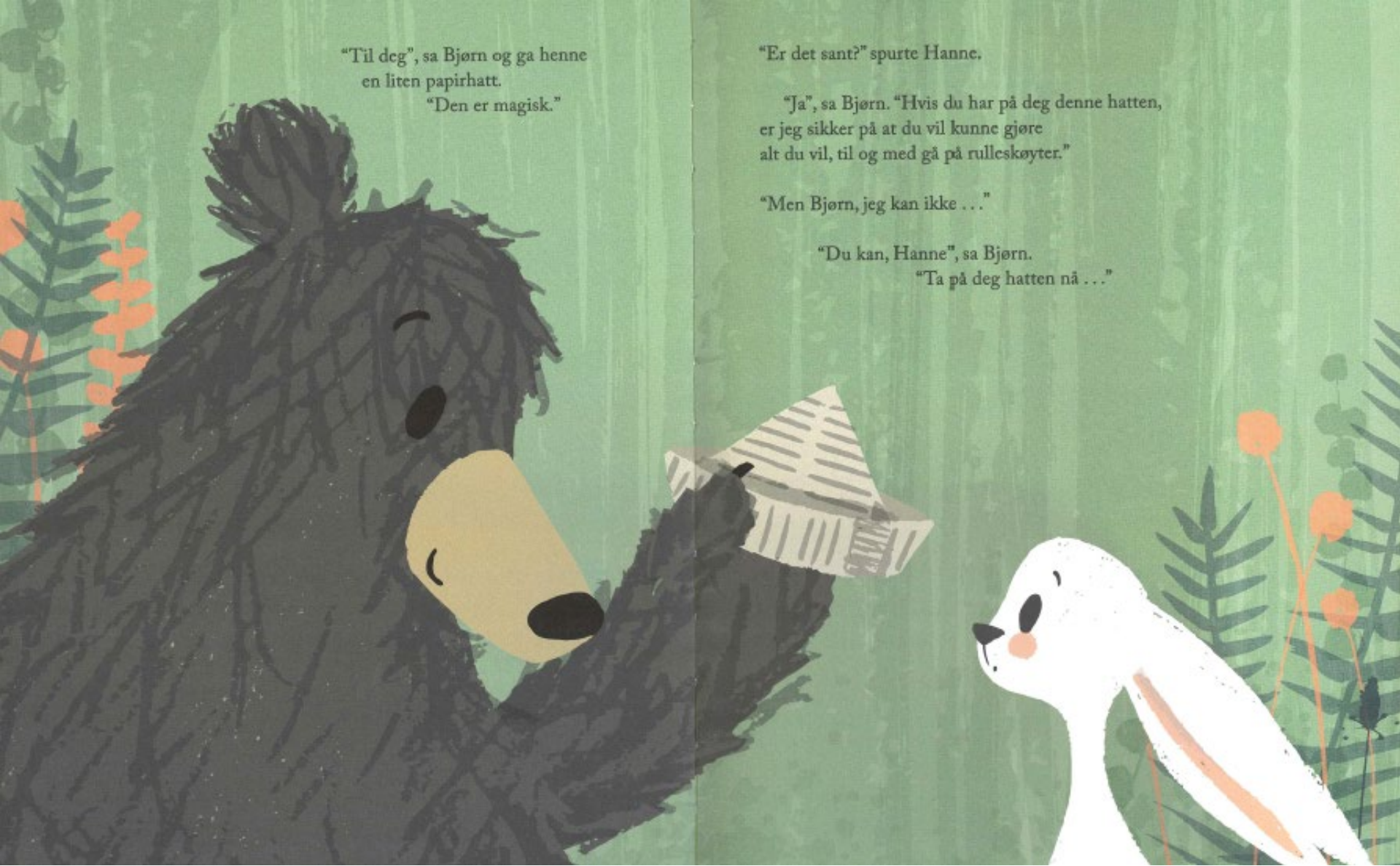
“Er det sant?” spurte Hanne.

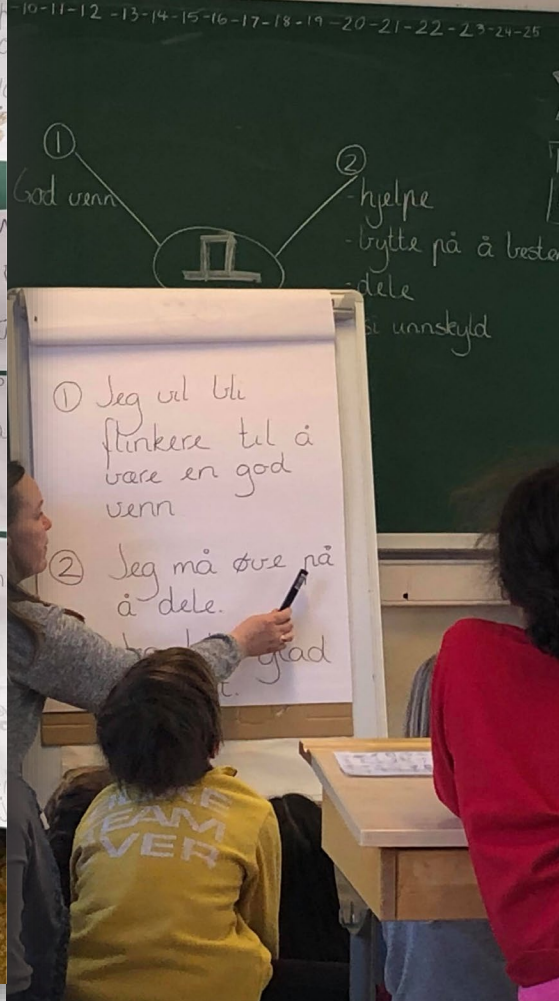
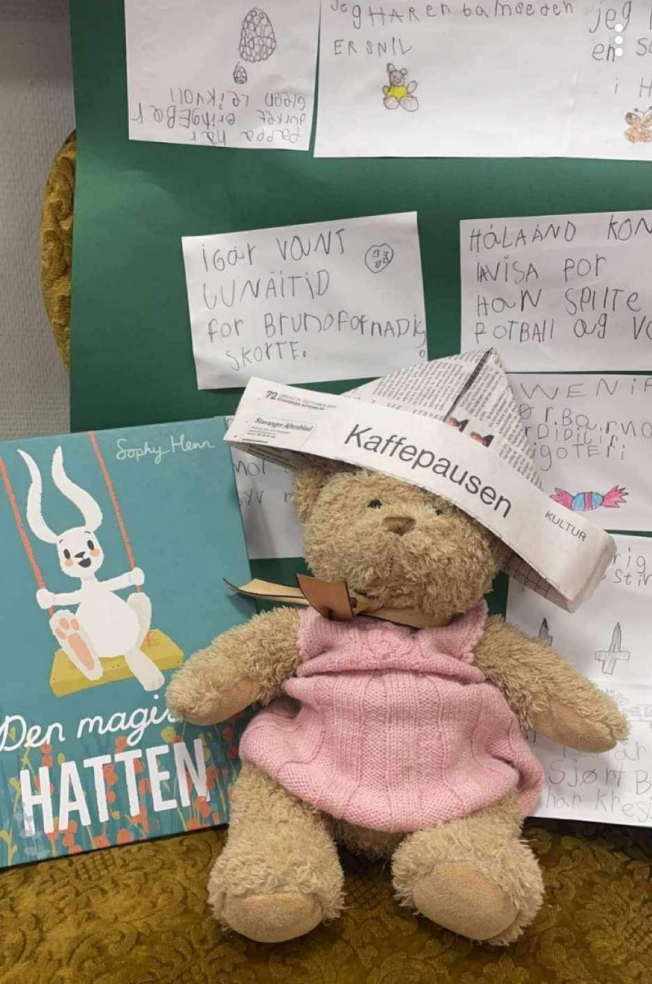
“Ja”, sa Bjørn. “Hvis du har på deg denne hatten,
er jeg sikker på at du vil kunne gjøre
alt du vil, til og med gå på rulleskøyter.”

“Men Bjørn, jeg kan ikke ...”

“Du kan, Hanne”, sa Bjørn.

“Ta på deg hatten nå ...”

Bak på vaskeseddelen:

Har du noen gang ønsket at du kunne fly? Det er det eneste jenta i denne boka tenker på – å kunne fly bort med fuglene når den kalde vinteren nærmer seg. Dessverre synes fuglene at jenta er litt for mye menneske og litt for lite fugl til at de kan ta henne med seg.

Men av og til, hvis man virkelig, virkelig ønsker seg noe, så kan det merkeligste skje ...

Lesing og samtale:

- Hva er det egentlig med denne jenta som gjør at hun ønsker å bli en fugl?
- Hvorfor blir vi bare kjent med bestefaren hennes?
- Hvor er jentas foreldre?

Refleksjonsoppgave (enkel ramme):

- Hva skjer i boka
- Hva skjer egentlig i boka?

<https://www.uis.no/nb/fugl-av-lisa-aisato>

FUGL av Lisa Aisato

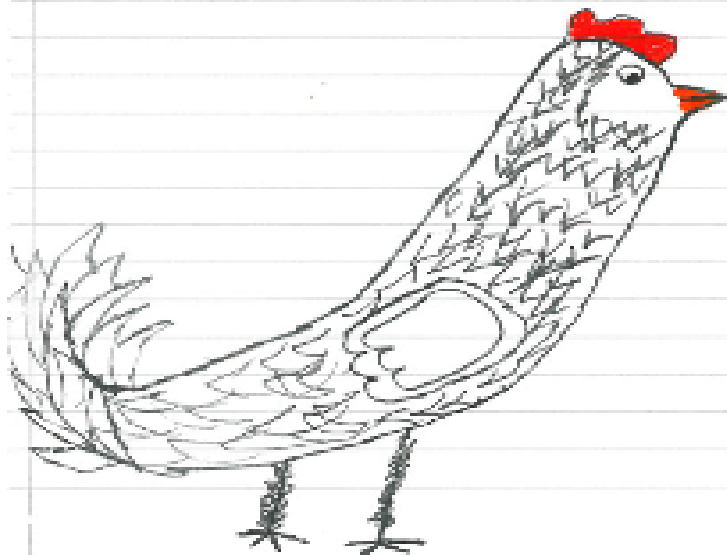
Boka handler om en jente som bor sammen med bestefaren sin og som ønsker å bli en fugl.

Jeg tror boka handler om at hvis du tror veldig hardt på noe så er det større sjans for at det skjer enn hvis du ikke tror hardt på det.

Boka handler om en jente som bor sammen med bestefaren sin og som ønsker å bli en fugl.

Jeg tror boka handler om at hvis du tror veldig hardt på noe så er det større sjans for at det skjer enn hvis du ikke tror hardt på det.

Fugl av Lisa Aicato

Den handler om en jente som vil bli en fugl, og det blir ikke. Men bestefaren blir lei seg fordi han får bare se henne om våren og sommeren.

Jeg tror at den egentlig at jenta vil til foreldrene sine oppe i himmelen. Derfor vil bli en fugl for å fly opp til dem.

Den handler om en jente som vil bli en fugl. Og det blir hun. Men bestefaren blir lei seg fordi han får bare se henne om våren og sommeren.

Jeg tror den egentlig at jenta vil til foreldrene sine oppe i himmelen. Derfor vil bli en fugl å fly opp til dem.

Bukkene-Bruse på Badeland

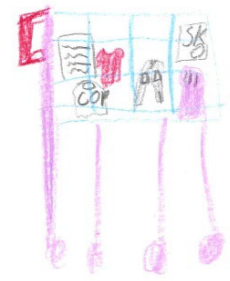
BUKKENE
BRUSE PÅ
MOTORCROSS

bukkene bruse på
Hog M

BUKKENNE
bruse på
Sirkus shopping

ANNA

Jakob Martin Strid

LILLE FROSK

En gang var Lille Frosk ekstra slem. Han sto
tidlig opp og gikk inn og
tegn
pappaen sin
i ansiktet
mens han
sov...

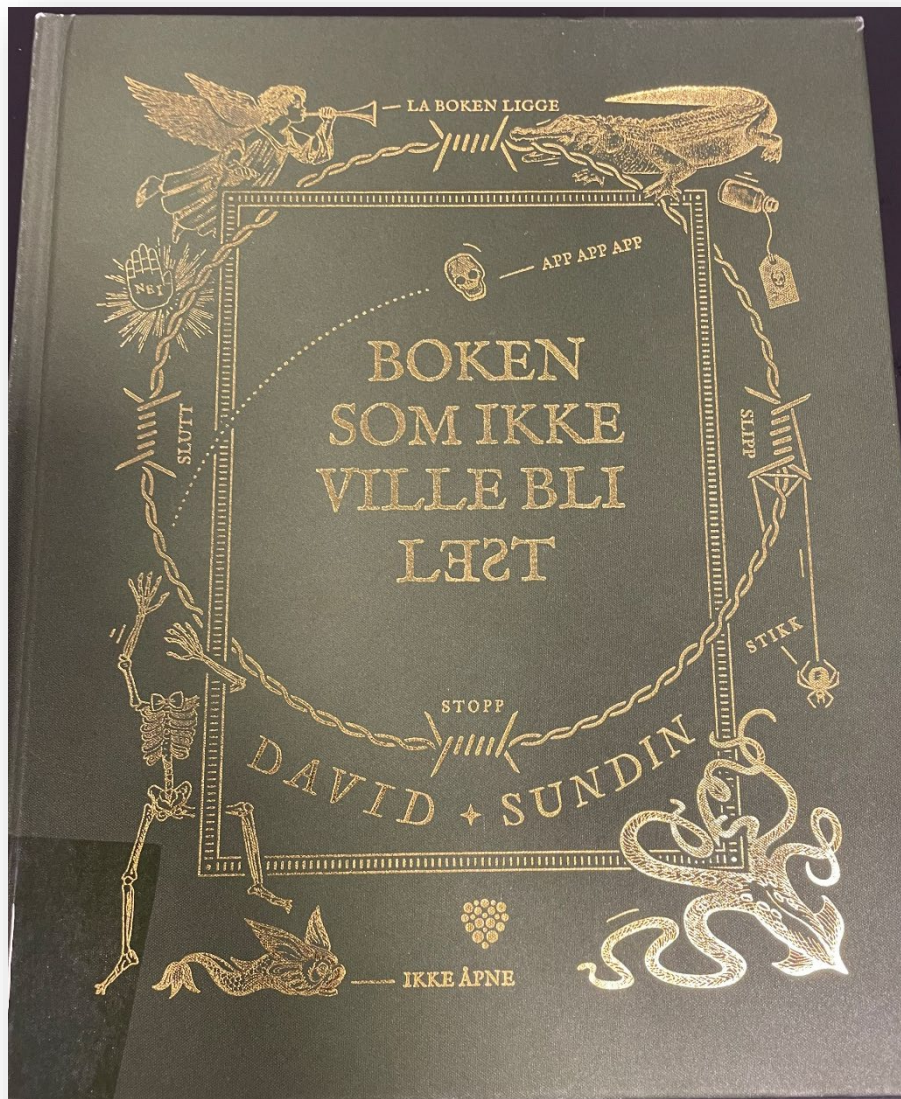

... så gikk han
ut på kjøkkenet og
stekte telefonen
i ovnen ...

Gjør som forfatteren

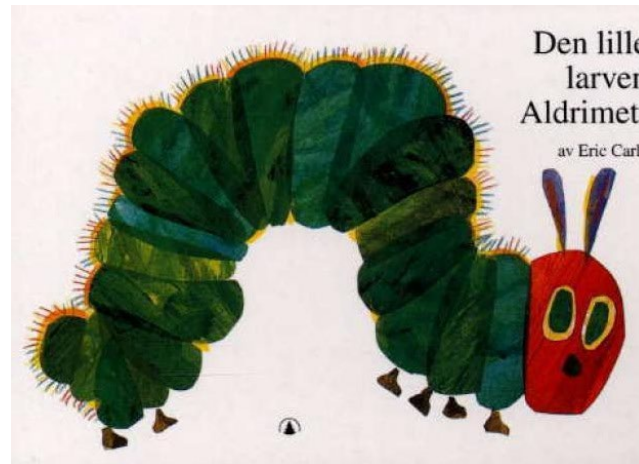

<https://youtu.be/eubs6hAeBNg>

Den gretne marihøna

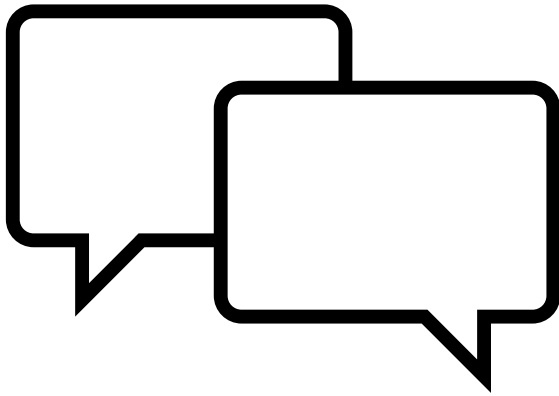
Eric Carle

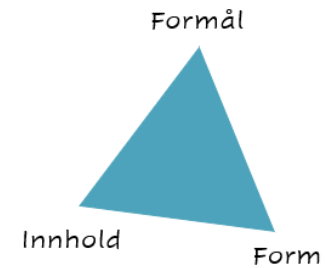
Bøker med gjentakende mønster

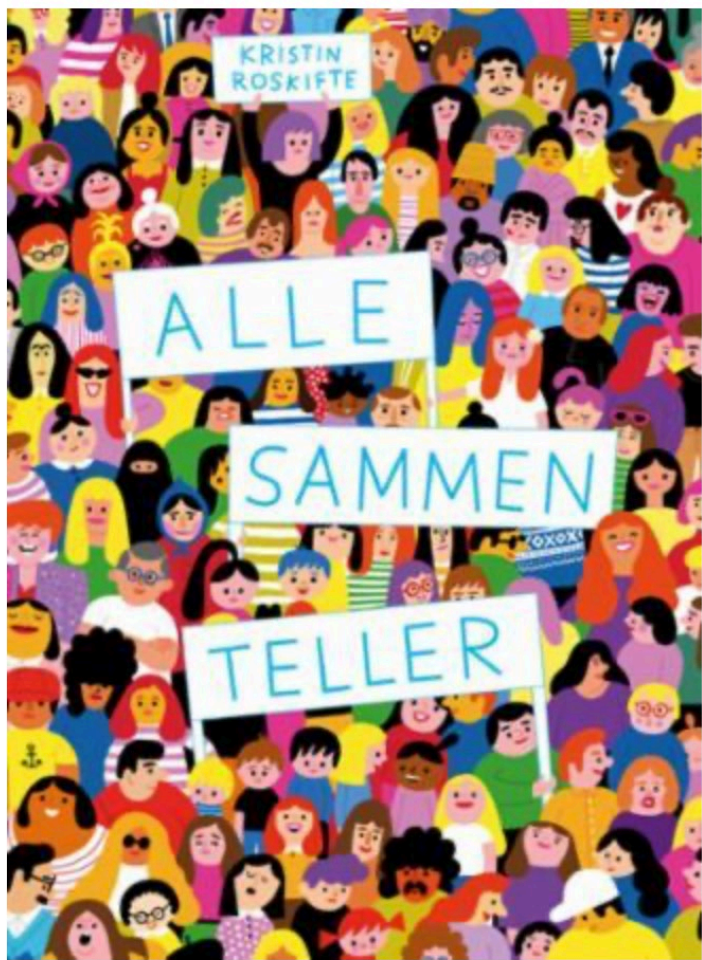

Hvilke skriveoppgaver egner seg å knytte til arbeidet med litteratur?

Kort om boken

Hurra for at folk er forskjellige! Dette er en myldre bok der du kan telle mennesker, følge dem, føle med dem og se hvordan historiene deres flettes sammen. Her er det mange små og store hemmeligheter å oppdage i bildene for den som er nysgjerrig og ...

Litteratur i matematikkfaget

365 Penguins (Reissue)

[Jean-Luc Fromental](#)

2017, Innbundet, Engelsk

Our award-winning and bestselling backlist favorite is back in print with a slightly smaller trim and a refreshed cover!

[Vis mer informasjon](#)

Mer produktinformasjon

Kundeanmeldelser ☆☆☆☆☆

Maths through stories

Ways to integrate storytelling into mathematics teaching and learning

1. Used at the beginning of a lesson (or a topic unit) to introduce a new **mathematical topic**
2. Used at the end of a lesson (or a topic unit) to reinforce a previously taught **mathematical topic**
3. Used as a **learning hook** to engage children in their mathematics learning
4. Used to generate a **meaningful context** for mathematical problem solving
5. Used to generate opportunities for **mathematical discussions and reasoning**
6. Used to **formatively assess** children's mathematical understanding
7. Used in collaboration with **hands-on investigative activities**
8. Used in collaboration with **role play**

Based on Farrugia and Trakulphadetkrai (2020), Prendergast, Harbison, Miller and Trakulphadetkrai (2019) and Trakulphadetkrai (In preparation)

<https://www.mathsthroughstories.org/book-reviews.html>

Grunnleggende matematisk forståelse

- Tallgjenkjenning
- Systematisk telling
- Knytte tallsymboler til antall
- Sammenligne antall
- Ulike representasjoner
- **Estimering**
- Enkel aritmetikk
- Tallmønster

Andrews & Sayers, (2015)

Fermi-problemer

- Enrico Fermi, opphavsmannen til å løse matematikkproblemer som vi ikke vil få eksakte svar på
- Elevene utfordres til å gjøre rimelige antakelser og estimerer om en situasjon for å komme fram til et omtrentlig svar
- Elevene må eksemplifisere og begrunne løsningen sin

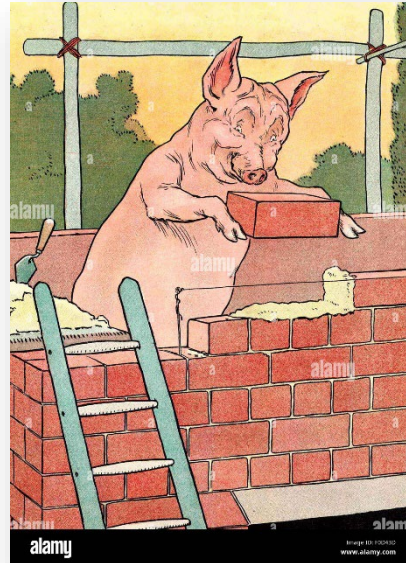
Eksempel:

- Hvor lang tid vil vi bruke på å telle til en million?
- Hvis alle menneskene i Norge holdt hverandre i hendene og stilte seg på en lang rekke. Hvor lang ville rekken bli?
- Hvor mange riskorn er det i en pose som inneholder 5 kg ris?

Andre Fermi-problemer

Hvor mange andreklassinger trengs for å løfte Pippis hest?

Hvor mange mursteiner trenger grisen for å bygge huset sitt?
Hva om de to andre også skal bygge mursteinshus?

Hvor mange nøtter trenger Klatremus og familien å samle, for å ha nok nøtter gjennom vinteren?

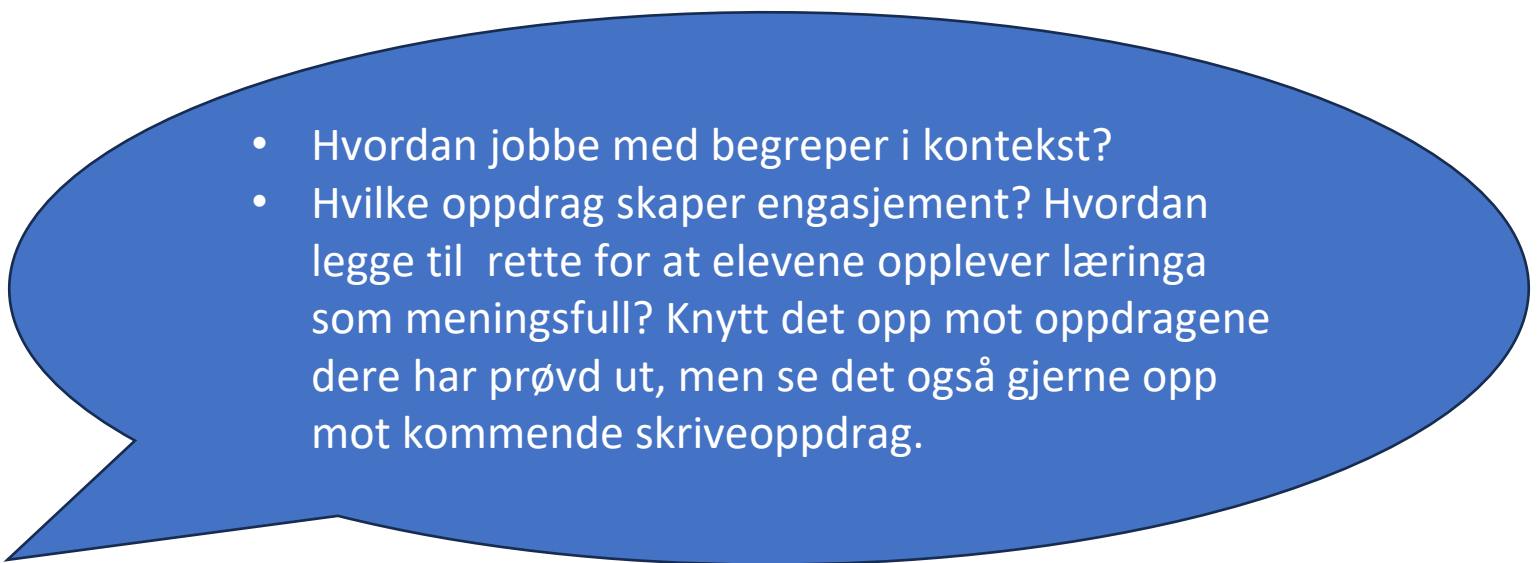

Erfaringsutveksling

Mellomarbeid til samling 3

- Planlegg og gjennomfør aktiviteter som er meningsfulle og som bidrar til utvikling av begreper (både i matematikk og skriving). Bruk gjerne eksempler fra samlinga.
- Les artikkelen *Begrepslæring og begrepsforståelse i matematikk* (Stengrundet & Valbekmo, 2019)
- Ta med konkrete eksempler fra utprøvinga på neste samling.

-
- Hvordan jobbe med begreper i kontekst?
  - Hvilke oppdrag skaper engasjement? Hvordan legge til rette for at elevene opplever læringa som meningsfull? Knytt det opp mot oppdragene dere har prøvd ut, men se det også gjerne opp mot kommende skriveoppdrag.

Utprøving i praksis

- Bruk litteratur som ramme for skriving. Velg ut en av bøkene det er vist til i dag eller finn inspirasjon på s. 37, s. 44 eller s. 50 i boka *Skriving i begynneropplæringen*.
- Ved skolestart til høsten kan det være fint å prøve ut ressursen *Sommerminner* (s. 54)
- Prøv ut: «Hva er likt og hva er forskjellig?» eller Fermi-problem
- Gjennomfør strategiobservasjon med noen elever.

Utforskende og meningsfull læring!

Spørsmål til oppsummering

- *Hva tar du med dere med dere fra dagen i dag?*
- *Elevperspektiv?*
- *Lærerperspektiv?*

Lykke til!

Noen ressurser knyttet til skriving:

- Den gretne marihøna: <https://skrivesenteret.no/ressurs/den-gretne-marihona-som-modelltekst/>
- Bukkene bruse på badeland: <https://skrivesenteret.no/ressurs/bukkene-bruse-pa-badeland/>
- Selen som kunne telle til 10: <https://skrivesenteret.no/ressurs/selen-som-kunne-telle-til-ti/>
- Lesing og skriving: <https://www.uis.no/nb/lesesenteret/forsteklassinger-reflekterer-og-skriver>
- Å være skrive­lærere i norsk (modelltekster): <https://sprakloyper.uis.no/begynneropplaering/skriving-i-begynnaropplaeringa/film-vere-skrivelaerar-i-norsk>
- Høytlesing og litterære samtaler: <https://sprakloyper.uis.no/begynneropplaering/lesing-i-begynneropplaeringen/film-hogtlesing-og-den-litteraere-samtalen-del-1>

Artikkel: Førsteklassinger kan lese som eksperter <https://nordicliteracy.net/index.php/njlr/article/view/195/1634>

Ressurser matematikk

- www.mattelist.no
- www.matematikk.org
- <https://www.matematikk.org/matematikkstien/>
- <https://www.matematikk-senteret.no/kompetanseutvikling/kompetansepakkene-matematikkvansker-og-tilpasset-oppl%C3%A6ring>